03/01/2021

“Τ’ Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη ανήμερα, θανή, γιορτή κι ανάσταση μνήμης!”

/ Ορθόδοξες Προβολές

Τ’ Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη ανήμερα, της κοίμησής του την μέρα, 3 του Γενάρη, πουρνό πουρνό, όρθρου βαθέως, τι είδα ο κακομοίρης! Ζωντάνεψαν όλα! Χριστούγεννα, Άϊ Βασιλιού, Φώτα! Και να ‘ταν μόνο αυτά;

Σκιάθος σου λέει και νομίζεις πως είναι το σύμπαν!

Μια οικουμένη έφτιαξε! Τι κόσμος!

Και, πλάι, έπαιζε μια άλλη ταινία και ήταν η ζωή του. Λες;
Ναι και τον είδα! Αλλά μπερδεύονταν. Μια έβλεπα διήγημα, μια ζωή πραγματική.

Όλα μια ταινία! Μια υπόθεση! Η ζωή του, τα έργα του! Άλλο πράμα!

Φώτα ολόφωτα ήταν ή τρομάρες; Και ναυάγια και σκοτωμοί και γυρισμοί ξενιτεμένων και μηνύματα και επιταγές να έρχονται και να ανασταίνονται ζωές και να γυρίζουν απ' τον Άδη, απ' τα κύματα, τα βάθη της θάλασσας! Πεινασμένα παιδάκια να παρακαλάν, γιατί δεν είχαν «πατέλα στο σπίτι». Ωραίο πολιτισμό είχαν εις το χωρίον εκείνον!
Δεν αντέχονται ένα ένα! Και πώς να τα δεις να ζωντανεύουν όλα μαζί.
Άσχημοι καιροί κι απαραμύθητοι. Πώς να διασκεδάσεις τους καημούς σου!
Ήσουν μόνος και απέναντί σου!
Έπρεπε να παλέψεις με τον εαυτό σου πρώτα.
Και μετά με τ' άλλα θεριά!

Και εκκλησιασμοί βεβαίως μέρες που είναι. "Μυστήριον ξένον"!
Όταν βλέπαμε «Στον Χριστό στο Κάστρο» ο παπα-Φραγκούλης μου είπε: Γι' αυτόνε τον Λαμπράκη τα τραβάμε όλα, και μου τον έδειξε μέσα στην βάρκα. Μέρα που είναι να μην λειτουργηθεί η εκκλησιά που γιόρταζε; Εκεί και ο «πελιδνός παράφρων τύρρανος», τοιχογραφία, τιμωρημένος εσαεί ο Ιουλιανός ο Παραβάτης και Αποστάτης να τον σκοτώνει ο Άγιος Μερκούριος και να ρεζιλεύεται! Να διαβάζουν οι αγράμματοι και να χαίρονται την νίκη της πίστης τους! Ότι άφησαν τα πίσω και τα σκοτεινά και γύρισαν στο φως! Και αυτός ήθελε τα αρχαία κλέη!

– Και τι θα γίνει; Δεν θα μάθει περισσότε ρα γράμματα επειδή είμαστε φτωχοί; Αφού είναι άριστος!
Ναι, θα μάθει τα γράμματα, ο Αλέξανδρος! Και γλώσσες θα μάθει, αυτοδίδακτος μεν, αλλά και μέγας μεταφραστής! Και οι δυσκολίες δυσκολίες. Και θα πεινάσει, και θα ζητήσει ξανά και ξανά να έχει τα λεφτά στην ώρα τους... Λες αυτό να του έσπασε το ηθικό; Μια ζωή στην άκρη καθόταν. Στην τίμια πενία.

Πάντως, πτυχίο δεν αξιώθηκε. Και άλλες προκοπές δεν είχε, όπως ο άλλος Αλέξανδρος! Μωραϊτίδης με τ' όνομα! Προκομμένος σ' όλα του! Αυτός, όμως, τον ακοινώνητο Παπαδιαμάντη τον έβαλε στον κόσμο των γραφιάδων, των λογοτεχνών, του Τύπου!
Τα είδα όλα! Και πώς δούλευε στις εφημερίδες, πώς έτρεχε να προλάβει μετά την δουλειά το ηλιοβασίλεμα, πίσω από τη Ακρόπολη!
Να ήταν εκείνη την μέρα, άραγε, που ο πλούσιος Συγγρός είπε στον γνωστό του, όταν χαιρέτησε τον Παπαδιαμάντη, πως δεν ήξερα πως είχες επαφές με επαίτες. Και όταν του ομολόγησε ποιος ήταν, ο Συγγρός έμεινε άναυδος! Άναυδος σου λέω!

Δεν τον έπιανε το μάτι σου! Γιατί οι νεώτεροι συνάδελφοί του τον γνώριζαν; Και, αυτοί για κάποιον άπορο τον πέρασαν, όταν πήγε στην εφημερίδα να παραδώσει το

“κατ’ αποκοπήν” διήγημα του! Και τα κείμενα που τους έδινε, και δεν τα έπαιρναν, νόμιζαν πως ήταν πιστοποιητικά απ’ το δήμο, απ’ την πρόνοια, για να πάρει το βοήθημα που έδιναν, για να κάνει κι’ αυτός Χριστούγεννα, Άι Βασίλη, Φώτα!
Εγώ το είδα! Ήταν το σενάριο και άρχισε να ζωντανεύει και να παίζει. Και, έφτασε εκεί. Σκέφτηκα, τι τον λέει τον άνθρωπο; Τι τον βασανίζει; Έτοιμη η ταινία και παίζεται δεν την βλέπει; Με χίλια ζόρια εκείνος ο Σταμ Σταμ επιτέλους κατάλαβε τι γινόταν! Τι κατάλαβε; Έπρεπε, να πέσουν οι τίτλοι του τέλους, για να διαβάσει· Σενάριο: Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης.
Εκείνο που δεν κατάλαβα ούτε εγώ, ήταν η σκηνοθεσία. Έγραφε Ζωή. Μα η Ζωή Κόπολα δεν είχε γεννηθεί ακόμη. Ούτε ο πατέρας της, ούτε ο Νονός της 1, 2, 3! Τρεις Νονούς τις έδωσε ο πατέρας της! Τι λέμε τώρα; Χαμένοι στην μετάφραση!

Και, ο Αλέξανδρος έπιασε να μεταφράζει τον μακρινό του ξάδελφο, πολύ μακρινό, Ρώσος ήταν, αλλά στενός συγγενής του ψυχικά, ο Θόδωρος Ντοστογιέφσκι: “Έγκλημα και Τιμωρία”!
Και πάλιν, δεν κατάλαβα γιατί στενοχωριόταν που τον είπαν Έλληνα Δοστογιέφσκι! (Θα μου πεις και Δίκενς τον είπα και Πόου)! Και αυτοί καλοί ήταν! Αλλά με τον Ντοστογιέφσκι μια χαρά τον ταίριαξαν! Κι ας έφαγα και μια φάπα ξημέρωμα τ’ Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη ανήμερα, πρωί πρωί, απ’ του Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη το βαρύ το χέρι!
Μήπως και οι Ρώσοι δεν υποδέχτηκαν με περισσή εκτίμηση και την Φραγκογιαννού του; Την Φόνισσα; Πήγα κάτι να σκεφτώ, κάτι να πω για τον εσωτερικό τους δεσμό, της “Φόνισσας” και του ρωσικού “Εγκλήματος και Τιμωρίας”. Σκέφτηκα, όμως, έρχεται η φάπα και μαζεύτηκα!
Και οι Γάλλοι υποδέχτηκαν την “Φόνισσα” με… αλαλαγμούς και ας λέει ο Δ. Καλοκύρης, «η κόλαση μου είναι οι Γάλλοι»! Ποιοι άλλοι, ποιοι Γάλλοι και ποιοι Ρώσοι;

Ναι, δεν ήταν των γαλλικών κρασιών, αλλά τα κουτσόπινε όλα τα δικά μας. Ήταν η μόνη διασκέδαση του. Ξεχνιόταν και από τα βάσανα του και πιο πολύ ξεχνιόταν στο ποτό και στην κουβέντα κι ας ήταν αμίλητη! Ήθελε να έχει δίπλα του ψυχές χωρίς έπαρση!
Εκεί, στον δικό του κόσμο, τον απλό και το βράδυ που τον τιμούσαν στον Παρνασσό. Αυτός ετοίμαζε ταξίδια, επιστροφές, νοσταλγίες με ένα πλήθος καράβια και σκάφη του καιρού του. Καθένα φορτωμένα με όλα τα καλά και όλες τις δυστυχίες! Όλα τα ναυάγια και όλους τους επιτυχημένους ελλιμενισμούς!
Και στην στεριά δεν έλειπαν τα ναυάγια, και στην στεριά δεν έλειπαν τα καλά λιμάνια, οι σωστικοί ελλιμενισμοί και όλα τα καλά! Δεν τα έτρωγε μόνον ο βυθός των ναυαγίων τα ναυάγια!

Και τον Μανόλη τον είδα! Τον Ταπόη! Ναι, τον είδα! Αλλά τώρα ήταν ο Τσηλότατος Μανόλης, ο Ταπόης ο Γιατρός! Και ο Τσηλότατος πια του έκανε τα θελήματα. Ότι ήθελε η αγαπημένη του μάνα, αυτόν έστελνε να το εκτελέσει! Και έτσι, μέχρι εκείνη την στιγμή δεν έκανε το απονενοημένο διάβημα να πέσει στο Μπούρτσι! Και δεν θα το κάνει ποτέ! Η γριά θα ζει και αυτός θα ελέγχει από ψηλά τα πάντα.
Έχουν και τα παιδιά και οι αεί παίδες τους δαίμονές τους! (Και ο Ταπόης το ίδιο)! Όταν οι άγγελοι τους νυστάξουν προς ώρας; Νυστάζουν οι άγγελοι; Ίσως τα παιδιά… Και κει τα πολεμά και τα μάχεται Φραγκογιαννού η Φόνισσα!

Τον νουν σας στα παιδιά, με προειδοποίησε. Μου το είπε καθαρά ο Μέγα-Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης: «Τον νουν σας στα παιδιά! Να τα σώσετε για να σωθούμε! Να μάθουν τα γράμματα. Και τα ελληνικά, και τα άλλα! Εγώ πώς τα ’μάθα; Έτσι θα μάθουν τα τραγούδια του Ομήρου, τα τραγούδια των τραγωδιών, τα τραγούδια του Θεού. Για Παπαδιαμάντη θα μιλάμε τώρα»;
Και εκεί μου έκλεισε το μάτι χαμογελαστός και δεν το ξανά άνοιξε! Ούτε και το άλλο…
Άρχισα να τον φωνάζω: «Κύριε, κυρ και μπάρμπα Αλέξανδρε…», αλλά δεν είχε άλλη ζωή και έφυγε σήμερα. Σαν σήμερα ή κάπως έτσι.

Μου τα έδειξε όλα! Ήθελε να με χαιρετήσει; Να μου υπενθυμίσει κάτι; Έφυγε γελαστός!
Δεν είχε κακία για κανένα. Το είδα και το γράφω!

Σήμερα τ’ Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη ανήμερα, θανή, γιορτή και ανάσταση μνήμης!

πηγή: pemptousia.gr

Δείτε ακόμα – Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης: 110 χρόνια από το θάνατό του